

Večernik

»JUTRA«

Leto II. (IX.), štev. 254

Maribor, sreda 7. novembra 1928

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Na vsakega državljana 4128 Din dolgov!

SESTANEK SAVČIČ — KOROŠEC. — SKUPŠČINSKA ODBORA STA SPREJELA MONOPOLSKO POSOJILO IN RAZNE KONVENCIJE Z MADŽARSKO IN AVSTRIJO.

BEograd, 7. novembra. V vladnih krogih se je tekom današnjega dopoldneva razširila verzija, da sta se davi sestala v notranjem ministrstvu Savčić in dr. Korošec; ob tej priliki je dr. Korošec izročil Savčiću konkretne in precizne odgovore četverne koalicije za način rešitve krize. Podrobnosti o tem ni bilo mogoče doznati.

Ker ima skupščina sejo šele popoldne, so dopoldne zborovali le posamezni odhori. Odbor za konvencije je soglasno sprejel dopolnilno konvencijo k trgovinski pogodbi z Avstrijo in enajst konvencij z Madžarsko. Novo izvoljeni finančni odbor pa je razpravljal o švedskem posojilu. Debata je bila zelo živalna. Demokrat Jovanović je napadal KDK, češ da je ona s svojo kampanjo onemogočila vladi dobiti povoljna posojila. Posl.

Tupanjani (zeml.) ga je zavračal, češ, da je temu pa kriva slaba finančna politika vlade. Posl. Kokanović je ostro prijel bivšega finančnega ministra Markovića, ki je s svojimi inozemskimi izleti več škodoval kot koristil. Radikal Sima Račić je zahteval razne korekture, ki pa jih je finančni minister odklonil kot nemogoče, ker je posojilo že sklenjeno. Posl. Dimitrije Vujić je kritikoval finančno politiko vlade, naglašajoč, da pride na vsakega državljana 4128 Din inozemskih dolgov. Musliman Behmen je izrazil svoje zadovoljstvo, da je upravi monopolov odvzet monopol vžigalic ter se je zavzemal za to, da bi se ji odvzeli vsi monopoli. Švedsko posojilo je bilo z večino glasov sprejeto.

Hoover novi predsednik

NEW-YORK, 7. novembra. Četudi rezultati včerajšnjih volitev še niso točno znani, je vendar že povsem gotovo, da je dobil ogromno večino republikanski predsedniški kandidat Hoover. Glasovalo je nad 40 milijonov volilcev. Prohibicija in versko vprašanje sta potisnila politiko ob stran, radi česar je bila zlasti velika udeležba žensk. V večini mest so skoro vso noč čakali na rezultate. Šele proti polnoči je bilo jasno, da je dosegel Hoover večino. Demokratiški kandidat Smith je popolnoma čestital Hooverju k zmagi. Volitve so potekle v splošnem miru. Do večjih demonstracij je prišlo v Washington, čigar prebivalci po veljavnih zakonih nimajo pravice voliti. V velikanski povorki so nosili po mestu s črnilno ovile velike žare in zahtevali tudi zase volilno pravico.

Proti za francoske vlade

PARIZ, 7. novembra. Nepričakovana demisijska vlada, ki je bila izvršena včeraj dopoldne, je napravila v vsej francoski javnosti globok vtis in je vzbudila zlasti v parlamentarnih krogih veliko razburjenje. Celo radikali, ki so s svojimi sklepi izzvali demisijsko, obžalujejo svoj korak in ga skušajo popraviti. Izvzemši Montignyejeve frakcije izražajo vse ostale skupine radikalne stranke Poincaré-ju popolno zaupanje in želijo, naj bi ponovno sestavil vlado. Ni izključeno, da pride radi tega do cepitve v radikalni stranki. Frakcija republikanske demokratske uniije je poslala Poincaré-ju pismo, v katerem izraža svoje ogorčenje in obžalovanje, da bi odstop Poincaré-ja onemogočil nadaljevanje velikega dela za državno sanacijo. Izraža mu zaupnico in ga poziva, naj neglede na stališče radikalov nadaljuje svoje delo. Desničarski tisk ogorčeno sovoja radikale in podčrtava zahtevo, naj Poincaré brez ozira na radikale sestavi vlado, ker mu je večina zagotovljena. Levičarski tisk je spočetka navdušeno pozdravil nepričakovano zmag, toda kmalu je prišlo iztizenjenje. Tudi v teh krogih že priznavajo, da so se radikali prenačili. Radikalni listi se zavzemajo za sestavo levičarske vlade, ki pa naj bi iskala sodelovanja z desničarskimi skupinami.

Rumunska kriza

BUKAREŠTA, 7. novembra. Tekom današnjega dne prispe v Bukarešto Titulescu, ki mu je v razpletu vladne krize namenjena vloga posredovalca. Regentni svet bo skušal po Titulescu še enkrat pridobiti narodno kmetijsko stranko za sodelovanje v nacionalni koncentracijski vladi. Vendar ni dosti upanja na uspeh. Titulescu je že iz Pariza sporočil, da ne bi mogel sodelovati v nobeni vladi, v kateri ne bi sodelovala tudi narodna kmetijska stranka. Ker pa liberalci odklanjajo vsako drugo vlado in vztrajajo pri tem, da parlament nadaljuje s delom, ni pričakovati kompromisov.

Pretepaštvo na Koroški cesti

je zavzelo take dimenzije, da bi pač bilo potrebno posvečati nekoliko več brige temu predmestju, kakor tudi onemu delu mesta okoli ljudskega vrta, kjer se množijo pritožbe o ponočnih napadih. — Maribor se nesporno razvija; število prebivalstva raste, a pri policiji se venomer ponavlja pesem o redukciji.

Tiskarna za bankovce

je od policije izročena sodišču, ki ima od včeraj v svojih zaporih poleg dveh kmetov iz Poljskave, tudi bivšega nadzornika policijskih straž Kutina, ki je bil od policije aretiran v ponedeljek. Že pred leti, ko so prijeli Potočnika, se je govorilo, da ima svoje prste vmes neki policijski »komisar«. Policija je šla tem govoricam do dna in sedaj, ko je našla ponarejevalsko delavnico, je tudi ugotovila, da je imel Kutin s ponarejevalsko družbo gotove zveze. Videle se ga je v eni od ponarejevalskih delavnic in z enim od ponarejevalcev se je seznanila. Na 7letno ječo obsojeni Rupnik noče ničesar izpovedati. O sedaj najdenem materialu pravi, da ne ve ničesar.

Kri si je zastrupil.

Ker ni med ljudstvom dovolj skrbne propagande v praven ljudske higijene in ker prevladujejo nazori o mazaštvu, ne mine skoro teden, da bi ne poročali o slučaju zastrupljenja krvi. Cekan Ivan, 24-letni delavec iz Pobrežja je vsled infekcije neznačne rane na desni nogi padel v tako nesrečo: Zastrupil si je kri. Rešilni oddelček ga je oddal v bolnico. —

**Prispevajte za spomenik
Kralju Petru v Mariboru**

Iz mariborske oblasti

KRIMINALNA STATISTIKA. — CIGANI. — IZSELJENCI. — DELAVCI NA TUJE.

Poročilo, katero je podal veliki župan oblastni skupščini, naglašja, da je javna varnost v mariborski oblasti zadovoljiva.

Kriminalna statistika nam za mariborsko oblast izvzemši Prekmurje in Medjimurje, kaže naslednje stanje:

Od meseca oktobra 1927. do vštavljenega septembra t. l. so bila na teritoriju mariborske oblasti izvršena naslednja kaznjiva dejanja: Žalitive kralja in članov kraljevskega doma 6, žalitev in obrekovanje države 3, hudodelstvo javnega nasilja 15, umori 10, uboji 21, detomori 4, splavljanje človeškega ploda 17, težke telesne poškodbe 269, posilstva 31, ropi 10, požigi 50, tatvine 771, hudobna poškodovanja tuje lastnine 42, ostalih zločinov 315. Skupaj zločinov 1564, pregreškov 147, prestopkov 11.803. Vsega skupaj je bilo v tem času kaznivih dejanj 13.511. Procentualno je bilo med temi kaznivimi dejanji hudodelstev 11,38% pregreškov 1,06% ter prestopkov 87,36%.

Da se povsem zatre nevarnost prepovedanih iger, so se izdala podrejenim varnostnim oblastvom in organom navodila, naj z energičnim nastopom preprečijo igranje hazardnih iger vsake vrste. Posebno paznjo se je posvečalo v temo ziru zdraviliščem in drugim javnim lokalom, kjer se nastanjajo in shajajo tujci in osebe, o kojih bi se moglo domnevati ali sumiti, da se pečajo z nedovoljenimi igrami.

Potepanje in brezdelje je čisto največja nevarnost za javni red. Od potepanja do zločina je običajno najkrajša pot. Zlasti so številne ciganske družine se potepale brez stalnega bivališča, kradle in varale ljudi. Često so v naši državi nastali gozdni požari, ki so jih povzročili ravno cigani. Zato so se vsem podrejenim političnim in policijskim oblastvom izdala stroga navodila, da morajo cigani stalno bivati na odrejenem mestu in biti člani kake občine. Onim, ki dosedaj niso pripadali nobeni občini, pristojne policijske oblasti odrede mesto za stalno bivanje. Cigani smejo odpotovati iz kraja odrejenega jim bivališča le na podlagi »Objave« za potovanje, ki jim jo izda krajevno občinsko oblastvo. Statistika ciganskih družin nam kaže, da se nahaja v območju mariborske oblasti 95 ciganskih družin, od teh 93 v srezih Dolnja Lendava in Murska Sobota. Vendar pa so te ciganske družine po večini zgubile ciganski značaj, ker se preživljajo z delom svojih rok, imajo lastne domove, in je nomadiziranje v zadnjih letih skoro popolnoma prenehalo.

Agende o registriranju in o znamenovanju motornih vozil so bile prenešene za celo državo od velikih županov na obče upravna oblastva I. stopnje. Z novo naredbo je izginil za Slovenijo »SL« na evidenčnih tablicah za motorna vozila in je bil odrejen za mariborsko oblast znak »16«, s katerim je do danes registriranih motornih vozil v mariborski oblasti 511 potniških in 217 tovornih avtomobilov ter 612 motornih koles.

Statistika izseljenikov v preokooceanske kraje je za dobo od meseca novembra 1927. do vštavljenega septembra t. l. naslednja:

Izselilo se je iz mariborske oblasti v Uruguay 235 oseb, v Argentino 273, v Kanado 170, v Avstralijo 53, v Zedinjene države 11, v Brazilijo 5, v Maroko 1,

skupno torej 748 oseb. Od tega števila odpade samo na Prekmurje 467 oseb, t. j. 62,7% vseh izseljencev iz oblasti.

Kar se tiče izseljevanja v Zedinjene Države Severne Amerike, je ministrstvo za socialno politiko prejelo obvestilo ameriškega konzulata v Beogradu, da bo izdal našim državljanom v kvotnem letu 1928-29 le 142 kvotnih viz na nove potne liste in 31 viz za prej že izdane potne liste, ki se nahajajo pri konzulatu in katere bo dostavil ministrstvu radi klavzuranja za leto 1928-29. Potemtakem je izdalo oziroma izda za kvotno leto 1928-29 ministrstvo potne liste v Zedinjene države 142 osebam v celi državi. Po naročilu ministrstva socialne politike je vsak veliki župan imel dostaviti izseljenškemu odseku ministrstva od 15. maja t. l. največ 10 prošenj za potni list za Zedinjene države na redno kvoto. Po 15. maju se tozadevne prošnje na redno kvoto niso več sprejemale. Ministrstvo za socialno politiko je bilo od tukajšnje oblasti predloženih 10 prošenj za izseljenške potne liste na redno kvoto s priporočilom za ugodno rešitev, toda ministrstvo je ugodilo le 2, 8 pa jih je zavrnilo, ker je bila kvota za leto 1928/29 izčrpana.

Kvota za izselitev v Avstralijo znaša po razpisu ministrstva za socialno politiko 600 na leto.

Iz narodno-gospodarskega ozira je po zdravitvi zlasti akcijo zaposlitve poljedelskih prekmurskih sezone delavcev v Nemčiji, namesto kakor dosedaj, na Madžarskem. Ta akcija bazira na sporazumu, ki sta ga sklenila centralni odbor za posredovanje dela v Beogradu na eni strani in nemška delavska centrala v Berlinu na drugi strani. Ta sporazum se tiče nabiranja in najemanja kmetijskih sezone delavcev iz naše kraljevine za Nemčijo in njihovega sezonskega potovanja v Nemčijo. Člen XX tega sporazuma predvideva, da se sporazum, če se do dne 1. X. 1928. formalno ne odpove, podaljša molče za leto dni.

Za prekmursko prebivalstvo, ki je v pretežni večini kmetijskega stanu in radi preobledenosti ne najde v domovini potrebnega zasluzka, bo sezonska zaposlitev v Nemčiji zelo dobrodošla, in bo znatno pripomogla omiliti težko gnotno borbo Prekmurcev za obstanek vsled pomanjkanja zaposlenosti v domovini.

Zopet mlada samomorilka v Mariboru.

Manija samomorov jaše po Mariboru kakor kaka nevidna pošast. Kronika včerajšnjega dne beleži zopet obupen poskus bega iz življenja. Mlada, simpatična komaj 19letna šivilja Klara K. iz Jezdarske ulice je izpila v samomorilnem namenu precejšno količino lizola. Rešilni oddelček, ki ji je na telefonski poziv od policije nudil prvo pomoč, jo je oddal v bolnico. Vendar obstoja le malo upanja, da mlada obupanka okreva. Motiv dejanja je bojda nesrečna ljubezen.

Pri belem dnevu zašel v — Dravo.

Včeraj popoldne je zašel 58letni čevljar H. K. pred hišo Ob bregu št. 2 v Dravo. Bil je pijan. Neki deček je urno stekel na rešilni oddelček, ki je takoj prispe na kraj nesreče ter odpremil H. K., ki se je pod vplivom objemov Drave nekoliko zbrihtal — v sanatorij za trudne pijance — hotel »pri grafu«. Zvečer se je mož preoblečen in izvedren že sprehajal po mestu in tudi po gostilnah se je kazal, da bi ljudje videli, da korenjakom ne škoduje mrzla kopel. —

Kje so demagogi?

V mariborski oblastni skupščini je oblastni odbornik g. Kranjc podal v ponedeljek ekspozicijo v obrambo od oblastnega odbora predloženega oblastnega proračuna za leto 1929. V tem ekspoziciji je že vnaprej odklanjal vsakršno spremembo proračuna in označil za demagoge vse one, ki bi skušali o proračunu in zlasti o novih obremenitvah ljudstva izreči kako kritično besedo.

G. Marko Kranjc se je s temi v lepe filozofske stavke zaviti izjavami vendarle nekoliko preveč zaletel. Naj se spomni onih časov pred nekaj leti, ko še ni sedel v fotelju za samca gotovo udobno plačanega oblastnega odbornika z možnostjo raznih komisijskih zaslužkov in ko se še ni bavil s »filozofijo budžetiranja«, ampak ko je še kot navadni zemljan, tajnik SLS in novinar z okrožnicami, po shodih in v časopisju rohnel proti preobremenitvi in izsesavanju slovenskega ljudstva! Naj se spomni otvoritvenih sej mariborske in ljubljanske skupščine lani 23. februarja, ko je SLS tako v Ljubljani kakor v Mariboru podala izjavo, da je »gospodarski položaj ljudstva tako težak, da ne prenese več novih davčnih bremen«, in naj se vpraša na svojo vest, ali se je ta gospodarski položaj od lanskega februarja pa do letos res tako izboljšal, da to isto ljudstvo vendarle prenese nove obremenitve. G. Marko Kranjc je tudi operiral s številkami, ko je navajal davčno obremenitev v posameznih državah Evrope v procentih. Pri tem se mu je zgodil samo ta malheur, da je valuta Anglije, Francije, Čehoslovaške itd. enostavno prevedel na dinarsko valuto in iz tega proračunal procentualno davčno obremenitev, ne da bi pri tem upošteval tudi cene živilijskih potrebščin in druge važne gospodarske momente. Za našo državo je navajal povprečno davčno obremenitev za posameznega državljanca, če se ne motimo, v iznosu krog 11% ter naglašal, da je to v primeru z okrog 20 do 24% v drugih gori-navedenih državah mala obremenitev. Ni pa pomislil, da davčna obremenitev v naši državi ni enaka in da znaša ista za Slovenijo gotovo več nego 20%. Ako bi to izračunal, potem

še bi bil mogel mirne vesti priporočati nove obremenitve in potem še bi mogel in smel očitati demagoštvo onim, ki mislijo nekoliko globlje.

Napredna skupina v naši oblastni skupščini ni nikdar, vključno mnogim ostrim kritičnim nastopom, uganjala demagogije. Naj se g. Kranjc spomni lojalnega sodelovanja napredne pozicije v vseh za našo oblast važnih in perečih vprašanjih! Naj se spomni, da je napredna opozicija takoj ob začetku delovanja oblastne skupščine stavila konkreten predlog, naj se potem amandmanov v finančnem zakonu za leto 1928-1929 izposluje od narodne skupščine, da se vse bivše deželne, svojčas s pristankom dr. Korošca in SLS inkasirane in v enotni državni davki spremenjene deželne doklade in davščine prepuste samoupravam; naj se prepuste njim tudi one trošarine, ki so prešle iz bivše države v novo državo in k iniso bile razširjene na celokupni teritorij države, temveč so ohranile svoj pokrajinski značaj; naj se doseže participacija samouprav na čistih dobičkih iz državnih šum, rudnikov in druge državne imovine. SLS je takrat te predloge odobravala, je že od tistih časov, neprestano v centralni vladi, ima danes močno pozicijo, ker ima celo ministrskega predsednika. Lahko bi toraj vse te stvari že bila dosegla, ako bi imela le kolikaj dobre volje. Današnji režim je odvisen samo od nje in se zruši, čim SLS izskoči. Kaj lažjega nego v takem položaju doseči uspehe? Položaj pa je danes tak, da dr. Korošec kot ministrski predsednik ne more pri svojem finančnem ministru izposlovati niti izplačila orih svot naši oblastni samoupravi, ki so zakonito dobljene. To je med vrstami ugotovil v svojem poročilu celo oblastni predsednik.

In vključno vsem tem dejstvom se povsopne g. Kranjc do izjave, ki ga kaže v luči absolutista, ki nima pravi osnovnih pojmov o parlamentarizmu. Pravice kritike si opozicija tudi od njega ne bo dala kratiti, pa če jo stokrat nažene z očitkom demagoštva.

lovski zakupniki v mariborski oblasti mnenja, in sicer meščani, kakor tudi podeželski zakupniki, da ne plačajo teh doklad, bodo lovišča najbrž zopet šla na licitacijo, kjer se bodo dosegle razmeroma jako nizke zakupnine, česar občine gotovo ne bodo vesele. Lovišča bodo prišla ponekod v roke izkoriščevalcem, ki jih bodo spravili tekom enega leta na nič kar bo zopet občinam v škodo, ki bodo pozneje za nič tudi nič dobile in bo treba pozneje, ko se bodo morale razmere izpremeniti, zopet 10letnega dela, da si opustošena lovišča opomorejo. Seveda ne bo v tem medčasu nikdo z zakupninami pretiraval (kakor doslej!) in bodo občine zopet oškodovane. Občinska skupščina bi pa morala v največji meri skrbeti za dobrobit občin. Sicer pa šepa, po mnenju juristov, zadeva tudi v pravnem oziru in bi znalo govoriti zadnjo besedo — upravno sodišče.

Župan in lovec.

Literarni večer.

V petek, 9. novembra ob 8. uri zvečer literarni večer ge. Vike Podgorske, članice zagrebške drame. Odlično umetnico pač ni treba predstavljati našemu občinstvu, saj je pričela na mariborskem odru svojo gledališko pot, ki jo je peljala z veliko naglico na najodličnejše mesto zagrebške drame. Prepričani smo, da jo bodo Mariborčani v velikem številu in navdušeno pozdravili! Večer je posvečen odličnim pesnitvam Slovencev, Srbov in Hrvatov. Do besede pride proza in poezija. Slovence bo predstavljala Cankar in Župančič, Srbe Jakšič in Stanković, Hrvate pa Krleža, Begović in Domjanič. Program je izvanredno zanimiv in pester. — Blagajna se odpre eno uro pred začetkom. Ljudska univerza predstavlja tekom teh mesecev, ko se vračajo deseti najusodnejši dnevi, kar so jih preživeli Slovenci tekom tisoč let, naše velike umotvore in reprezentativne umetnike znanstvenike, ki naj zrcalijo naše kulturne stanje. V ta okvir spada koncert pianista »Noč«, violinista Rupla, Spillera (stanje naše glashbene visoke šole) in literarni večer Vike Podgorske.

Mariborski in dnevni drobiž

Dne 1. decembra 1928

Gospodinjski učni tečaj v Krčevini

se bo vršila v Mariboru velika slovesna proslava desetletnice osvobođenja Maribora in narodnega ujedinjenja.

Združiti hočemo ta dan v Mariboru vsa narodna društva mariborske oblasti. Zato pozivamo prebivalstvo mariborske oblasti, da se udeleži v čim večjem številu tega svečanega narodnega praznika, ki bo imel sledeči spored:

1. Ob pol 10. uri Tedeum v stolni cerkvi;
2. do četrta na 11. uro zbiranje vseh društev na Trgu Svobode in odhod k odkritju spomenika v Mestni park;
3. pod odkritju spomenika obhod po Mariboru na Glavni trg;
4. manifestacijsko zborovanje na Glavnem trgu.

Da bo proslava svečanejša, naj pridejo društva s svojimi godbami, društvenimi, ali če teh nimajo, vsaj z narodnimi zastavami, na okrašenih vozovih, na konjih. Društva s kroji v krojih. Žene in dekleta če mogoče v narodnih nošah.

V slavnostnem obhodu bodo sledeče večje skupine: Akademiki, jahači, jugoslov. dobrovoljci, Korošci, Maistrovi dobrovoljci, okrašeni vozovi, Omladina, Orjuna, Orli, Požarna bramba, Primorci, P. V. — Politični osumljeni iz svetovne vojne, rezervni oficirji, rudarji, Sokoli, šole, Zveza slov. vojakov, železničarji, ženska društva, župani marib. oblasti.

V vsakem kraju naj se določijo reditelji za posamezne gori imenovane skupine, ki privedejo te v Maribor na Trg Svobode pri Frančiškanski cerkvi.

Vsa društva, krajevni odbori itd. naj javijo število udeležencev, zastav, godb, jahačev, vozov, podpisane odboru naj kasneje do 15. novembra 1928.

Udeleženci bodo imeli iz bivališča v Maribor in nazaj četrtinsko vožnjo in bodo navodila objavljena v časopisju.

Istega dne popoldne bo ob pol 4. uri v mali unijonski dvorani ustanovni občni zbor Narodne Odbrane za mariborsko oblast, ki se ga udeležijo odposlanci vseh narodnih društev.

Zvečer ob 8. uri koncert marib. Glasbene Matice v veliki unijonski dvorani.

Na predvečer in na večer proslave bakljada po glavnih ulicah Maribora z godbo in sodelovanjem narodnih društev.

Podpisani odbor bo upošteval vsak nasvet, ki bi proslavo v kakršnemkoli oziru povzdignil in prosi za zadevne predloge. Posebna vabila se ne bodo dopuščala niti posameznikom niti društvom. — Za »Pripravljalni odbor«:

general Maister
Maribor, Maistrova ulica št. 17.

Litteraria

V včerajšnjih lokalnih listih se poziva slovenska inteligenca, naj subskribira nemško izdajo Cankarja, ker brez 200 subskribiranih izvodov dunajski založnik dela ne izda.

Ta poziv nam ne dela časti. Kak smisel pa ima nemška izdaja, ako jo pokupi — slovenska inteligenca? Saj je namenjena vendar Nemcem, da spoznajo Cankarja, slovenska inteligenca ga itak pozna!

Neglede na to je Cankar obče človeške vrednosti, ki obogati vsakogar, ki ga čita, tudi nemško inteligenco. Ali naj v svrhu prinaša žrtve slovenska inteligenca? ...

Res nam je koristno, da nemški svet spozna naše velike močje; ali kje se je že čulo, da bi morala slovenska inteligenca na tak malo časten način vsiljevati pohod Cankarja med Nemce? Cankar ga bo našel brez takih metod, kakor ga je našel v Franciji in Italiji.

In navsezadnje še nima pozvana slovenska inteligenca nobenega avtoritativnega jamstva, da pomaga v svet prevodu, ki je muziku našega jezika dostojen!

Ali pri vsem tem ne gre le za prevzem poslovnega rizika dunajskega založnika po slovenski inteligenci? ... M. Š.

V četrtek, dne 8. novembra

Orkan smeha — najboljši Svejk-film

„SVEJK“

v ruskem ujetništvu.

Kino Union

Tel. 329

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Sreda, 7. novembra. Zaprt.

Četrtek, 8. novembra ob 20. uri »Therese Raquin«, ab. C. Kuponi.

Nova 50% doklada na občinska lovišča

Zakupniki občinskih lovišč v mariborski oblasti niso bili nikakor vzradoščeni nad svoječasnno 20% oblastno doklado na zakupnino občinskih lovišč, in to popolnoma upravičeno, saj so zakupnine po vojni že itak tako ogromno narastle, da morajo izlicirati lovišča le še magnati ali pa predstavniki protizakonitih, skrivnih in mnogočlanskih družb.

Tudi boljše situiran kmet se v teh okoliščinah ne bo mogel udeleževati licitacij, ker ne zmore tolikih izdatkov. Tako bo v mnogih občinah občanom sploh odvzeta možnost lova v domačih loviščih.

Marsikateri zakupnik te doklade do sedaj tudi ni plačeval, mnogi je tudi ne mislijo plačati, saj so sklenili »svetčas« zakupne pogodbe, ne da bi sanjali, da jih bo zadelo še plačilo 20% oblastne doklade.

Danes grozi oblast s 50% doklade (kdo je porok, da ne bo v kratkem naložila 100%?), češ, da je lovstvo itak lukrativno. To naziranje mora prav odločno zavrniti vsakdo, ki vsaj približno ve, koliko zasluži prebivalstvo in država po lovstvu, ne glede na lovske karte in orožne liste, ki vržejo tudi lep izkupiček. Ogromen denar prihaja v deželo radi prodaje divjačine v inozemstvo, krznarska obrt deluje, gostilničarji imajo lep zaslužek od lovcev, železnica znaten dohodek po prevažanju lovcev in psov, in kar je glavno, vsaka občina precej visok, reden in marsikdaj edini dohodek od lovske zakupnine. Mimogrede bodi omenjeno, da nudi lovstvo marsikateremu lovskemu čuvaju dobrodošel priboljšek.

Nova naredba bi imela razum drugih, sledeče posledice: Ker so prav mnogi

Na pobudo oblastnega odbora se je dne 28. okt. konstituiral v Krčevini nadaljevalno-šolski odbor v svrhu prireditve gospodinjanskega učnega tečaja v času od novembra do konca marca. Predsednik odbora je posestnik Anton Zorko iz Lajtersperke, voditeljica tečaja, ki bo ob nedeljah od 8.—12. ure in ob ponedeljkih popoldne od 13. ure naprej posežalo 12 doraščajočih deklet, pa bo tukajšnja učiteljica ga. Anka Mešiček.

V nedeljo 4. nov. je v prisotnosti omenjenega odbora in vseh priglaskov tečaja otvoril istega v lepo zasnovanem govoru odposlanec oblastnega odbora, oblastni referent za kmetijstvo gosp. inž. Jos. Zidanek. Izrazil je zadovoljstvo, da se je tečaj ustanovil kot prvi te vrste v mariborski okolici, ter povdarjal koristi, ki jih bodo imele od njega bodoče gospodinjice v kmetijskih domovih. V splošnih potezih je navedel obširni program, ki se bo obdejal tekom 5 mesecev praktično in teoretično, vzpodbujal k vztrajnosti in zaključil z željo najboljšega uspeha.

K besedi še so se zglasili: ga. Mešiček, g. katehet in g. šol. upravitelj. Prva je v navdušenih besedah navajala, kolike važne naloge čakajo bodoče kmetijske gospodinjice ter — obljubljal — posvetiti se z vso vnemo in zmožnostjo prospehu tečaja — sporočila gdu. odposlancu prošnjo, naj ji oblastni odbor pomaga zlasti v gmotnem oziru odvaliti začetne težkote. — Drugi je izražal veselje nad dejstvom, da se oblastni odbor s tem, da ustanavlja kmetijske in gospodinjiske tečaje na podeželskih osnovnih šolah, hvaljevrno briga za izobrazbo nižjih slojev našega ljudstva. — Tretji je — izhajajoč od stavka »dobra šola je boljše časovno« — naglašal, da je dan otvoritve gospodinjanskega tečaja visoko pomemben za Krčevino in Lajtersperko, ker se bo po leg drugega brez dvoma povzdignil tudi nacionalno-vzgojni nivo mladine. Zadovoljnost odbora bi pa bila popolna, če bi se prijavilo še zadostno število fantov za ustanovitev kmetijsko-nadaljevalnega tečaja. — Predsednik odbora je v dovršenem govoru zahvalil gda. inž. Zidanca in druge govornike ter zaključil otvoritveni sestanek.

Poziv Maistrovim dobrovoljcem.

Podpisani pripravljali odbor poziva vse Maistrove sobojevnike za osvoboditve Maribora in naše severne meje na proslavo desetletnice teh dogodkov, ki se bo vršila dne 1. decembra t. l. v Mariboru. Vsi, ki se nameravajo udeležiti proslave, se naprošajo, da do 20. novembra t. l. svojo udeležbo prijavijo z dopisnico podpolkovniku v p. g. Franu Cvirnu v Mariboru, poštni predal 44. — Vsak udeleženec ima na območju ljubljanske železn. direkcije pravico do četrtinske vožnje od svojega bivališča do Maribora in nazaj. Naše zbirališče je dne 1. dec. 1928. od 8. do pol 10. ure na dvorišču Višje realke, vhod iz Krekove ulice št. 1. — ZaZ pripravljali odbor: podpolkovnik v p. Franjo Cvirnu.

Razpis službenega mesta.

Pri okrožnem sodišču v Mariboru je razpisano mesto višjega pisarniškega oficijala oziroma pisarniškega uradnika. Ob enem se oddajo tudi vsa mesta pisarniških uradnikov, ki bi se izpraznila kjerkoli vsled zasedbe razpisanega mesta. V poštevi prihajajo le prošilci, ki so že pisarniški uradniki ali pripravniki. — Prošnje naj se vložijo do 26. novembra t. l. pri predsedništvu okrožnega sodišča v Mariboru.

Iz finančne službe.

Imenovani so: za inspektorja finančne kontrole Anton Puc v Mariboru, za podinspektorja II/3 Anton Fabjan v Petrovcih, Franjo Repolusk v Dolnji Lendavi, Fran Doboj v Gornji Radgoni, Jakob Kaiser v Mariboru in Josip Krhin v Št. Ilju.

Protituberkulozna liga.

Dispanzer Protituberkulozne lige v Mariboru, Gregorčičeva ulica, je ubožnim slojem prebivalstva brezplačno na razpolago. Ordinacijske ure vsak torek od pol 18. do 19. in vsako soboto od 14. do 9. ure. Višinsko sonce, Finsnova lampa, preiskava pljunkov na tuberkulozne bacile.

Stoj!

PROTI NESPAMETNIM IN NEVARNIM REKORDOM. — USTAVITE POLKOVNIKA BYRDA!

Duhoviti pariški publicist G. de la Fouchardière je na naslov rekordnih turistov, raziskovalcev in vseh drugih, ki skozi vse nevarnosti iščejo senzacionalne uspehe, napisal sledeče:

Komandant Byrd je že skoraj dovršil svoje priprave za ekspedicio na južni tečaj. Razglasa se, da bo odplul s parnikom, da bo vzel seboj eno tona tobaka in 500.000 cigaret. Ko pride v antarktično območje, bo s tremi letali preletel tečaj.

Mnogi ljudje, ki stvari niso dovolj premislili, pravijo: »Mi sicer ne razumemo, kakšne opravke ima ta komandant Byrd na južnem tečaju, vemo pa, da imajo oficirji v mirni dobi vsakovrstne nepotrebne opravke. Na južni tečaj hoče, to je njegova stvar. — naj potuje!«

Oprostite! Byrda ne smemo pustiti na južni tečaj, kajti to ni samo nepotrebna, temveč tudi zelo nevarna ekspedicijska.

Na to mi hoste odgovorili: »Na južnem tečaju ni nikogar za ubiti in tako tam tudi hrabri vojniki niso nevarni.« — Sedaj še ni nikogar, ki bi bil lahko ubit, a kar naenkrat se bodo tudi žrtve znašle.

General Nobile se je slavno podal na severni tečaj. Mislili smo si: »To je njegova stvar. Škoda lahko napravi samo sebi.« — Pa smo se zmotili. Od vseh civiliziranih delov Evrope so iz občutkov človeške solidarnosti hiteli na pomoč pogumni možje. General Nobile se je slavno vrnil od severnega tečaja. Amundsen in Guilbaud sta pa za vedno tam ostala.

Asi norci so nevarni. Nenevarnih norcev sploh ni.

Četvorica mladih ljudi je bila obsedena od nevarne blaznosti turističnega rekorda. Hotela je splezati na Aiguille du Petit-Dru v Montblancovi skupini, kar je

ravno tako nepotrebno kakor tudi nevarno početje. Pametni ljudje so iz previdnosti zvezali štiri nesrečne mladeniče z vrvo. Ponesrečili so se pa z vrvo vred ter padli v prepad.

Požrtvovalna rešilna kolona od treh mož jih je iskala. Bila je pa tudi pri tem tragična nesreča: Eden je umrl na mestu, drugi si je pa polomil ude.

Potem so se žrtvovali izkušeni gorski vodniki in eden od njih — Armand Charlet, najboljši vodnik hribolazcev od Chamoniha je ravnokar umrl vsled poškodb... Čemu?

Tako se vidi, da če nekdo riskira svoje življenje, vleče tudi druge v pogubo ali jih pa vsaj ogroža. Če obupanec skoči v vodo, da bi končal svoje življenje, se vedno najde kak pogumen bedak, ki skoči za njim. In pogumni bedaki navadno utonejo.

Vsi ljudje so — kakor hribolazci — z nevidnimi vrvmi zvezani skupaj in dotični, ki pade, potegne navadno še druge s seboj. Mogoče je to plemenito, pametno pa ni in skrbeti je treba, da rešitelji ne bodo tolikokrat s svojimi glavami plačevali svoje požrtvovalnosti.

Nevarne gore in ledenike bi bilo dobro obdati z bodečo žico ter zastražiti z orožniki, ki bi pobirali globo od predrznih in neprevidnih ljudi. V Švici n. pr. razumejo to dobro glede avtomobilov, sedaj naj bi pa to uvedli še po gorah in odprli bi si dober vir dohodkov.

Ko je general Nobile letel proti tečaju, bi bilo dobro, če bi ga bili odgnali s topovi.

Zadržite sedaj komandanta Byrda, ki se — opremljen z eno tono tobaka in 500.000 cigaretami — pripravlja k nepotrebni in nevarni početju, da bi kadil na južnem tečaju.

Pravni problemi v Angliji

so radi še vedno veljavnih starinskih zakonov neverjetno pogosti. Angleškimi sodnikom se mora mešati, ko študirajo, kateri predpis od neštevilnih starih kurioznih zakonov je treba v tem ali onem slučaju uporabljati. Tako je te dni neki slovit pravnik-učenjak opozoril sodnike na neko zanimivo pravico, ki jo ima vsak angleški državljani: vsak polnoleten Anglež sme stopiti s svojim steak-om (kos mesa, ki ga je treba speči) v najbližjo oblastno dovoljeno gostilno, si ga speči v tamošnji kuhinji in mirno použiti v gostilniški obednici — vse seveda brezplačno... Ta najmerodajnejša razlaga nekega starinskega predpisa je vplivala naravnost uničujoče na gostilničarje in hotelirje. Režeži! Sedaj jim bodo prihajale procesije gentlemanov s kosi mesa in kuhinjski šefi se bodo morali pripraviti s temi laiki, kdo bo prvi spekel svoj komad. To bo novih procesov v Angliji! Kaj n. pr. naj se zgodi, če si hoče sir John nujno pripraviti dober prigrizek v bližnjem hotelu, tam pa ni niti iskricice ognja? Ali more prisiliti hotelirja, da mu zaneti ogenj, ali je primoran morda to sam storiti? Se se bodo potili angleški sodniki!

Ogromne tatvine umetnin

V ruskih umetniških in državnih krogih vlada že delj časa silno razburjenje. Javnost dolgo ni vedela, čemu bi pripisovala povečano pozornost in službeno vneto varnostnih oblastev. Šele nedavno tega se je doznalo, da so bile izvršene že lani v državni galeriji v Moskvi velikanske tatvine umetniških slik. Gre za pet originalnih slik neprecenljive vrednosti, ki so zginile iz državnega muzeja socijalističnih sovjetskih republik. Pogrešajo namreč: Rembrandtovo »Le Christ«, Tizianovo »Ecce homo«, Coreggiovo »La sainte famille«, Carlo Dolcijevo »Saint Jean l'Evangeliste« in sliko »La flagellation du Christ«, ki jo pripisujejo Giuntii Pisanu. Samo približna vrednost teh ukradenih slik se ceni na več milijonov. Rembrandtovo sliko »Le Christ« so uzmoviči celo izrezali iz okvirja. Oblastva sumijo, da so bile umetnine iztihotapljene v inozemstvo.

Dr. Behounek se oglaš

Ves svet pozna danes ime češkega učenjaka dr. Behouneka, ki se je udeležil letošnje Nobilejeve ekspedicijske na severni tečaj. Učenjak se mudi te dni na turneji po svoji domovini, kjer predava o pletu »Italije« in njenem strašnem koncu v ledenih pokrajinah. Na svojem poslednjem predavanju je izrazil Behounek željo, da bi se na pomlad priredila nova rešilna ekspedicijska; po njegovem prepričanju je namreč del Nobilevega moštva v večnem ledu še živ in zdrav. Ogromno pozornost pa je vzbudil drugi del Behounekovega predavanja, kjer je tudi češki učenjak stopil iz dosedanje rezervne in javno obsodil oba laška oficirja Zappija in Mariana, ki sta prepustila usodi na ledu ležečega in umirajočega švedskega učenjaka Malmgrēna. Kakor znano Behounek doslej ni našel ostre besede o tragediji na severu in se je nasprotno izjavil ugodno za Lahé.

Zagonetna dobrotnica

Pri vходу v podzemsko železnico na Jurjevem trgu v Parizu je stala te dni neka dama in ponujala ljudem vstopnice za podzemsko železnico. Vsakdo jih je lahko dobil, kolikor jih je pač hotel in kateregakoli razreda. Mnogi so res vzeli karte in se neovirano vozili z njimi, ker so bile popolnoma v redu. Policija se je zainteresirala za slučaj in kmalu dognala, da ta ženska duševno ni popolnoma normalna. Kupila je večje število kart in jih v »Interesu človečanstva« potem razdeljevala ljudem. Neki policijski uradnik je imel potem dela čez glavo, da je nesrečnico pregovoril, da je opustila človekoljubno delo in odšla domov.

HANKAU, 6. nov. Okoli 30 mladih Kitajcev, ki so bili na krovu nekega angleškega parnika, je napadlo ladijsko posadko, čim je parnik zapustil pristanišče. Najprej so ubili nekega kitajskega podoficirja, nakar so napadli kapitana, ki so ga zaprli v njegovo kabino. Nato so banditi opleni vse potniške kabine, ranili več potnikov in s plenom pobegnili v čolnih. Ugrabili so skupno 15—20.000 dolarjev.

Sport

Apel na sportno javnost

K predstoječi prvenstveni tekmi med ISSK Mariborom in SK Rapidom (apelira MOLNP v Mariboru na vso mariborsko sportno publiko, da omogoči z resnim in objektivnim posmatranjem tekme dostojen in regularen potek igre. V zadnjih časih se je na žalost dogajalo pri tekmah, da je občinstvo z medklici in celo psovskami nad sodnikom in igralci onemoglo miren potek igre in razburilo že itak razburjene igralce tako, da so izgubili svoje samozatajevanje, kar je imelo že neljube posledice. Razumljivo je, da tako postopanje nikakor ni v korist sportu. Vsakemu je dopuščeno, da navija in vzbudja svoje moštvo, toda v dostojnih mejah. Občinstvo se opozarja, da bodo varnostni organi pri nedeljski tekmi vsakega prenapeteža, ki bi z neprimernimi medklici oviral regularni potek igre, brezpogojno odstranili in bodo morali utrpeli posledice. Prepričani smo, da ta apel ne bo naletel na gluha ušesa in da bo našel v polni meri razumevanje. Na občinstvu samemu, ki ljubi sport, leži, da omogoči s sportniku dostojnim pristojstvom tekmi miren potek prvenstvenega boja.

MOLNP v Mariboru.

PRED MARIBORSKIM DERBYJEM.

Prihodnjo nedeljo se bo odigrala odločilna prvenstvena nogometna tekma med ISSK Mariborom in SK Rapidom. Stojimo torej zopet pred mariborskim derbyjem. Nedeljska tekma pomenja višek jesenske nogometne sezone. Stala si bosta nasproti stara rivala, ki se že deseto leto borita med sabo za nadvlado. »Maribor« in »Rapid« sta si vsikdar stala nasproti prilično enakomočno. Tudi topot je tako. »Maribor« je danes brez dvoma eno najboljših tehnično izvežbanih moštev, proti kateremu zmaga tehnično slabša enajstorica le z veliko težavo. »Maribor« si je svoj dober glas letos dobro utrdil ne samo doma, marveč tudi zunaj. Zlasti finalne tekme za prvenstvo Slovenije so pokazale visoke forme »Mariborove« enajstorice. »Rapid« je nasprotnik, s katerim je treba vedno resno računati. Njegovo moštvo sicer ne stoji tehnično na enaki višini kakor »Mariborovo«, zato se pa odlikuje z izredno požrtvovalnostjo in nenadno izpeljanimi akcijami, ki končujejo z opasnimi streli na vrata. Najboljšo moč pa ima »Rapid« v svojem vratarju, ki je danes gotovo eden najboljših Slovenije in ki mu je težko priti do živega. — Vendar tudi on ne bo imel lahkega stališča napram razantnim strelom »Mariborovega« napada, zlasti znanega goalgeterja Pepčka. Sportna javnost pričakuje odločilne tekme z največjo napetostjo, saj oba kluba delujeta z vsemi močmi na tem, da bo potekla tekma v najlepšem redu.

Po nedeljski tekmi

Rapid—Svoboda 9:0 se je prvenstvena slika pivil moštev v vodstvu nekoliko spremenila. Vrstni red je trenutno naslednji:

1. Rapid	2 2 0 0	12: 0 4
2. Maribor	2 2 0 0	9: 1 4
3. Železničar	3 2 0 1	7: 6 4
4. Svoboda	3 1 0 2	3:12 2
5. Ptuj	4 0 0 4	0:12 0

»Maribor«, ki ima sicer enako število točk, a slabšo razmerje golov kot Rapid, se je premaknil s prvega na drugo mesto; Rapid, ki je še brez gola, je skočil s tretjega na prvo mesto. Železničar se je brez tekme moral umakniti z drugega na tretje mesto. Položaj Svobode in Ptuj je nespremenjen. — Kakor vsako leto, tako bo za vodstvo v prvenstvu tudi letos najvažnejša tekma med rivaloma Maribor—Rapid, ki se bo vršila prihodnjo nedeljo na igrišču ISSK Maribora in za katero vlada že danes naravnost velikansko zanimanje vseh mariborskih športnih krogov.

Rezerve in mladine.

Preteklo nedeljo ni bilo v Mariboru nobene prvenstvene tekme rezerv. Moštva so uvrščena torej že od dne 21. oktobra takole: 1. Rapid 5 točk, 2. Maribor (3), 3. Železničar (2), 4. Svoboda (0). Odigrati je samo še tekmo Svoboda—Mari-

bor. Rapid najbrž ostane na vodilnem mestu.

Tudi mladinske prvenstvene tekme ni bilo, ker Svoboda ni nastopila in je raje brez boja prepustila Rapidu dve točki in tri gole, tako da je prvenstvena slika naših naraščajev ta-le:

1. Maribor	2 2 0 0	9:2 4
2. Rapid	2 1 1 0	4:1 3
3. Železničar	2 0 1 1	3:7 1
4. Svoboda	2 0 0 2	0:6 0

Za končno ugotovitev mladinskega prava je odigrati še tekmi Maribor—Rapid in Železničar—Svoboda.

ISSK Maribor — nogomet.

Jutri v četrtek ob 15. obvezen trening vseh nogometašev. — Načelnik.

Simpatično pozornost

do našega ženskega sporta je pokazala te dni trdka Sport - Roglič na Grajskem trgu: Ob priliki tretje zmage habsburške družine ISSK Maribora nad SK Ilirijo, s čimer so se Mariborčanke kvalificirale v finale za državno prvenstvo, je podarila trdka zmagovalni sedmoriči kompletno angleško žogo. Prvi slučaj v Mariboru. Vivant sequentes!

Zimsko sportni odsek ISSK Maribora poziva članstvo, da se prijavi k udeležbi tečaja za tekmovalce. Tečaj, ki ga bo vodil trener Hanssen, se bo vršil na Pohorju. Prijave je vpsolati ali pa se osebno prigrasiti najkasneje do sobote 10. t. m. pri g. Rogliču, trgovina »Sport«. Pozivajo se tudi člani, ki še niso verificirani pri Savezu, da čim prej izpolnijo prijavnice in jih oddajo g. Rogliču.

Priprave za novo olimpijado.

Komaj so zaključene letošnje olimpijske igre, že se vršijo v Ameriki priprave za prihodnjo olimpijado, ki bo l. 1932 v Los Angelesu. Ker preti nevarnost da si športniki iz obubožane Evrope ne bodo mogli privoščiti dalnje poti v Ameriko, se v Ameriki resno pečajo z mislijo, da bi vsem evropskim udeležencem plačali vožnjo do Zedinjenih držav in nazaj. Še več! V Los Angelesu nameravajo zgraditi nalašč za to priliko tri nove velike hotele s 1200 posteljami, da dobijo Evropejci brezplačno stanovanje za časa olimpijade. Sredstva za to upajo dobiti iz dobička pri snemanju športnih filmov.

Splitško prvenstvo

v nogometu je zaključeno. Z razpustom Borca sta ostala v mestu samem samo še dva kluba. Hajduk si je brez težave vzel prvenstvo.

V dunajskem prvenstvu

je doslej edino WAC še nepremagan. Imenovan klub vodi v tabeli s 14 točkami pred Admro (10). Slede: Austria 8, Rapid 6, Sportklub 6, Nicholson 6, Herthia 6, Vienna 6, FAC 5, Slovan 5, Wacker 5, BAC 1.

Potrčila o dežju

Argentinci se strašno boje dežja. Kadar v njihovi deželi dežuje, kar je k sreči zelo redko, ne gre nihče na ulico in je oviran ves promet. Le radi tega čudnega vpliva dežja si je mogoče razlagati dejstvo, da izdaja direkcija državnih železnic v Buenos Airesu takozvana potrdila o deževnih navilih. Na željo dobi namreč lahko vsak potnik potrdilo, da je ta ali oni vlak zakasnili radi dežja. Često se je namreč dogajalo, da so razni nameščenici prekasno prihajali v urade, ker so imeli lokalni vlaki radi dežja velike zamude. Seveda so se vsi vedno zagovarjali, da je padal dež in da je imel vlak zato zamudo. Toda šefi uradov ne sprejemajo sedaj več takih izgovorov, temveč zahtevajo, da mora vsakdo prinesiti uradno potrdilo železnice, da je v resnici deževalo.

Ženske v ruski mornarici

Poveljništvo sovjetskega baltičkega brodograja je prejelo številne prošnje, da bi bile tudi ženske sprejete v pomorsko službo. Dosedaj so ostale vse take prošnje kratkoma nerešene, zadnje dni pa je bila napravljena izjema. Dve sestri Vasiljevski sta bili sprejeti v mornariško službo in sicer ena za mornarja, druga pa za kurjača na ladji »Socialist«. Tudi revolucionarni vojni svet je potrdil njihovo imenovanje. To je nedvomno prvi slučaj v zgodovini mornarice, da so bile ženske sprejete kot mornarice.

Prebivališče izobčencev

(Božva).

Posestniki velikih stanovanjskih hiš, kjer biva po več družin, navadno obesijo na videen prostor tako imenovani hišni red. Dolžnost vsakega stanovanca je, da se seznani s hišnim redom in si v smislu njegovih zahtev uredi svoje bivanje v hiši. Tako je med dostojnimi kulturnimi ljudmi navada. Kako potreben je hišni red šele v kaznilnici, o tem menda ni treba veliko govoriti. Saj so prebivalci te hiše sami taki ljudje, ki so prišli vanjo radi »nereda«, če smem tako rahlo označiti zločinsko kršitev javne morale. Pa ni samo to razlog, ki opravičuje kaznilnični hišni red. **Ves način izvrševanja po zakonu izrečene kazni teže ječe mora biti zapopaden v hišnem redu kazenskega zavoda.**

Preobsežen bi postal ta opis, če bi navajal podrobnosti hišnega reda. Za laika ne bi to imelo pravega pomena. Prizadetim krogom pa je itak znano, da ni več daleč uvedba novih zakonskih osnutkov glede kazenske izvršitve in bi bilo premlevanje starih odveč.

Bistvo kaznilniškega hišnega reda je **prepoved**. Zato je kaznencem prepovedana vsaka svobodna kretnja, s katero bi se postavil izven obsodbe

in tako zmanjšal efekt prisojene mu kazni.

Kaznencem ne sme nositi svojih oblačil, ampak preprosto, državno obleko iz raševine, oziroma platna. Tudi dolgih las in brk ne sme imeti. Razen hrane, ki jo prejema od uprave zavoda in morebitnih priboljškov, ki si jih je s svojim zaslužkom nabavil, ne sme uživati ničesar. Za lažna sredstva si sme kupiti z zdravnikovim dovoljenjem in odobrenjem ravnateljstva le zdravilne užitke, kakor med, ribje olje in podobno. Pošiljatev jesti in ne sme sprejemati po pošti, takisto ne pri obiskih. Kajenje je najstrožje zabranjeno. Brez dovoljenja ravnateljstva ne sme nositi pri sebi niti hrane niti v celici ničesar, razen lesene žlice, lončenega vrča za vodo, krtače, mila, žepnega robca in priprave, s pomočjo katerih opravlja svoje delo.

Strogo je prepovedano v samotnem zaporu medsebojno občevarje. V skupnem zaporu je taka prepoved nemogoča, a pri delu mora biti govorjenje omejeno na nujnejše. Kaznenci ne smejo postajati na hodnikih, ampak povsod naglo nadaljevati svojo pot. Samovoljno, brez paznikovega spremstva, ne sme kaznenc nika-

mor. Uradnike (od nadzornika straže dalje) morajo kaznenci pri slučajnem srečanju pozdravljati s snetjem pokrivala in rahlim poklonom, toda molče. V svojih prostorih se morajo vesti dostojno, brez hrupa in prepiranja. Po mirózovu, ki se javlja s hišnim zvoncem pozimi ob 8. uri, poleti ob 8. 1/2 mora zavladati po vsej hiši grobna tišina. Vsako medsebojno kupčevanje je prepovedano. Brez dovoljenja tudi ne sme kaznenc svojemu tovarišu ničesar podariti. Poverjeno delo morajo jetniki opravljati vestno in natančno. Slučajno škodo morajo povrniti, a za zlobno in nalašč povzročeno prejemajo zraven tega še kazni. Proti paznikom morajo biti vljudni in jih nagovarjati s pridevkom »gospod«. Najstrožje je prepovedano nadlegovati paznika, za kake osebne usluge, ali jih celo navajati k kršenju njihove službene dolžnosti. Radi neprestanih stikov s pazniki kaznencem ni ukazano, da bi jih morali pozdravljati.

To so nekatera določila obstoječega hišnega reda v mariborski kaznilnici. Nadzorovalnemu osebju je poverjena naloga, da skrbi za točno izvrševanje hišnega reda in da resnejše prestopke javi ravnateljstvu, ki določa kazni. Prepovedano pa je, da bi paznik s kršiteljem hišnega reda »kar sam opravil«.

V zaščito hišnega reda so namenjene disciplinarne kazni, ki obstoje

med drugim iz postov, trdih ležišč, temnic in okovov. Prestopki lažje narave se kaznujejo s posti in trdimi ležišči; večje zadeve s temnico. Navadno je s temnico združen tudi post in trdo ležišče. Temu pravijo kaznenci »cela garnitura«. Okove dobe taki, ki ogrožajo telesno varnost svoje okolice in pa tisti, ki so beg poskušali, oziroma iz ubegetva nazaj privedeni. Nad tri mesece navadno ne nosi nobeden okovov. K disciplinarnim sredstvom spada tudi odvzete raznih ugodnosti, kakor: nakup priboljškov, prejemanje in odpošiljanje pisem, prepoved obiskov, pomaknitev v nižji disciplinarni razred.

Pri sedanjih pomanjkljivi prehrani kaznencev učinkujejo poostrenja s posti in trdimi ležišči v podvojeni meri na jetnikove moči. Nikakor pa ne morejo biti te mere v prid zdravju takih kaznencev, ki imajo n. pr. vsak teden sodna poostrenja, a si s kršenjem hišnega reda nakopavajo še disciplinarne kazni. Vsa tri leta, ki sem jih preživel v zavodu, sem opazoval, da so od mariborskega sodišča prihajali jetniki z najhujšimi in najštevilnejšimi poostrenji. Redki so bili, ki so bili sojeni v Mariboru, a jim niso naložili vsak teden vsaj enega posta in trdega ležišča. Ostala sodišča so bila v tem oziru dokaj prizanesljivejša. Menim, da take mere vzbujajo prej mržnjo in maščevalnost, kot pa voljo do poboljšanja...

KONEC.

Mali oglasi, ki objavlja v posredovanju in objavi naznanje občin: vsaka beseda 30 p. najmanjši znesek 10 p.

Mali oglasi

Zanimivo dopolnjevanje in oglaševanje trgovskega ali robljarskega znaka: vsaka beseda 50 p. najmanjši znesek 10 p.

Kupim staro zlato
srebrni denar, umetno zobovje po najvišjih cenah. — Ilger-jev sin. urar in juvelir. Maribor, Gosposka ulica 15. X

Čevljarški cilindrični stroj
in strojna svetiljka ceneno na prodaj. Sidar, Pobrežka cesta 9. 2126

Meblovano sobo
oddam takoj. Vprašati v Frankopancovi ulici 51. 2128



Snežni čevlji, galoše najboljših svetovnih znamk po brezkonkurenčnih cenah prodaja tudi na veliko Jos. Moravec, Maribor, slovenska ul. 12. Najstarejša popravilnica za gumij čevlje. 1848

Rezila
za brivske aparate, Gillette, Mem, Mond. Extra in vse brivske potrebščine nudi najugodnejše Drago Rosina, Maribor, Vetrinjska ulica 26. 1920

Meblovano stanovanje
(soba in kuhinja) event. meblvano sobo s souporabo kuhinje iščem. Ponudbe na upravo listu pod šifro »Dve damje«. U

Važno za vse!
Popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, koles in motorjev. Emajliranje in poniklovanje. Shramba koles in motorjev čez zimo. Vse to izvršuje najkvalitetnejše in po brezkonkurenčnih cenah meh. delavnica in trgovina dvokoles, pisalnih in šivalnih strojev, Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ulica 14. 1879

Velika izbira sukna
za moške in ženske plašče od Din 50.— naprej pri I. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17. XX

Vozniki,
za nagramozanje ceste Sv. Petra—Ložane se takoj sprejmejo. Vpraša se pri tvrdki Ubald Nassimbeni, mestni stavbenik, Maribor, Vrtna ul. 12. 2125

Učenko
sprejme gledališka krojačnica. 2123

Služkinja
za vsako delo, pridna in poštena išče mesto. Naslov: Slovenska ulica 22 I. nad. dvorišče. — 2124

Kolesarji pozor!
Ravnokar dospela velika pošiljatev električnih svetilk za kolesa »Bosch«. Posežite po njih dokler traja zaloga. Justin Gustinčič, Tattenbachova ul. 14.

Električne inštalacije

popravila, svetilke, likalnice, motorje, aparate, elektro blago po konkurenčni ceni pri Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ulica 16. XX.

Suha bukova drva,
premog, kolobaril in vsakovrsten rezan les najceneje pri Piščancu na Državni cesti. 1872

Baržun
v veliki izbiri že od Din 22.— naprej se dobi pri I. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17. U

Solčno sobo
oddam solidnemu gospodu pri samotni gospoj. Za Din 200 mesečno. Naslov v upravi »Večernika«. 2115

Sobo-in črkoslikanje
izvršuje po ceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 1348

100 domačih šivilj
za delo, trajajoče do februarja, se sprejme takoj. Vprašati v tovarni Skušek, Tržaška c. 8. 2094

Pletilni stroj
8x60 nov prodam. Vojašniška ulica 2, Maribor. — 2118

TAPETNIK
OSKAR WISTAN
Maribor, Koroščeva u. 4

se cenj. občinstvu najtopeje priporočam. — Izvršuje popravila tudi na domu.

Sube gobe
plačuje najvišje
M. Geršak & Co.
Ljubljana, Prečna ulica 4
(poleg mestne ljudske kopeli)
Telefon 2329 1912

Kabaret EVROPA
Dnevno krasen spored. V nedeljo popoldan velika
DRUZINSKA PREDSTAVA

Oddam takoj
meblirano sobo z dobro hrano. Naslov pove uprava »Večernika«. 2122

Singer šivalni stroj
proda po zelo ugodni ceni Doriš, Gosposka ulica 28. dvorišče. 2104

Strojna pletarna
sprejema delo na »Jackvard stroj«. — Ponudbe nasloviti na upravo »Večernika« pod »Jackvard«. 2117

Velurje za damske plašče,
pliš, barbente, flanele kupite najceneje v manufakturni trgovini Srečko Pihlar, Maribor, Gosposka ulica 5. 1991

Samo Din 26—28 plačate
za podplatanje ženskih čevljev in Din 22—38 za podplatanje moških čevljev. Tudi vse čevlje z gumijastimi podplati in snežne čevlje sprejema v popravilo po najnižjih cenah »Brzopodplata«, Tattenbachova ulica 14. 1898

Hitro popravilo ur,
ceno in točno z 1—5 letnim jamstvom pri tvrdki A. Stojec, Maribor, Jurčičeva ulica 8. Po stenske in stoječe ure se pride na dom! 1837

Izjava!

Z ozirom na sverilo v Vašem cenj. listu štev. 349 z dne 31. oktobra t.l., katero je objavila tvrdka Moravec na notico zadruge čevljarških mojstrov v Mariboru z dne 27. oktobra t.l., daje podpisana zadruga sledečo izjavo: Čevlji spada čevljarju, ali je ta čevlji iz usnja, sukna, platna ali gumija, ostane vedno le čevlji, do katerega popravila ima pravico edinole čevljar. Da čevljarji znajo popravljati gumijaste čevlje, je dokaz, da so nekateri čevljarji že pred desetletji popravljali gumijaste čevlje in to v času, ko še sedanjihi gumitvrdki ni bilo v Mariboru, ki pa se hočejo danes ponasati, češ, če znamo gumijaste čevlje popravljati, jih znamo in smemo tudi popravljati. Izjavljamo nadalje, da imajo čevljarji popolno sposobnost za to delo, posedujejo pa tudi orodje in aparate ter da bodo vsi čevljarji brez izjeme prejemali odslej popravila gumijastih čevljev. V interesu cenjenega občinstva mesta Maribora in okolice je torej, da daje popravila snežnih čevljev in galoš edino le čevljarjem, ker le isti lahko jamčijo za dobro in solidno delo ter so le isti opravičeni dati zato garancijo. Kar pa se tiče opazke »šušmar«, ni bila ista v navedeni rubriki ter končno ni bila namenjena niti g. Moravcu niti njegovim gospodom kolegom, če pa se smatrajo prizadete, zadruga ne more zato.

Čevlji čevljarjem! 2126

Zadruga čevljarških mojstrov v Mariboru

VSI, KI SO SI ŽE
IN VSI, KI SI ŠE NISO
ogledali bogate, izbirne zaloge

KRZNA

pri tvrdki

L. ORNIK, MARIBOR
KOROŠKA 9

naj se čim prej odločijo za nakup, kajti povpraševanje je veliko in najlepši komadi bodo kmalu razprodani. 1787



Zastopniki se iščejo!

Modna trgovina
ANTON PAŠ
Maribor, Slovenska ul. 4
Potrebščine za krojače in šivilje